

Valpar kan klara sig om de förlorar en förälder men risken för splittrad grupp ökar

Foto: Roine Karlsson (hägn)

Föräldrahannens ”försvinnande” vintern 2013-2014 från reviret Tiveden reser frågan om ensamma föräldravargar kan klara att föda upp en kull valpar. Två amerikanska studier, en från Montana 1994 och en från Alaska 2015, behandlar ämnet.

Studien från Montana med omnejd tar upp tre fallbeskrivningar om vargar som blivit ensamma med sina avkomor. Mellan en och fyra vargrupper levde i studieområdet från 1982 och under den tid studien pågick. Under 1979-1991 följdes 32 vargar med radiohalsband intensivt.

Fall 1) Valpar föddes våren 1982. Det kan enligt normala förhållanden ha skett runt 15-20 april. Hannen dödades av människor den 18 juni, alltså när valparna var runt två månader gamla. Sju valpar överlevde till mars 1983.

Fall 2) I en familj på åtta vargar förgiftades fyra den 3 mars 1991. Tiken och tre fjolårsvalpar sågs från flygplan tre gånger under mars, därefter sågs fjolårsvalparna aldrig mer. Tiken var i lya runt 14-22 april. Utifrån täta observationer slöt man sig till att hon ensam klarade av att ta hand om två valpar ända till in i oktober. En fjärde varg, troligen en tillkommen hane, observerades i flocken i december. Tiken valpade följande vår. Tiken hade fött upp två-nio valpar 1989 och 1990 och sju stycken 1992 med stöd av andra flockmedlemmar.

Fall 3) En tik som fick minst sex valpar i slutet av april 1990 dödades av människor i slutet av maj. Hannen fostrade själv alla sex

tills han blev dödad i trafiken 3 september. Valparna matades sedan av tjänstemän med trafikdödade hjortar från september till december 1990. Fem av de sex överlevde av egen kraft hela våren 1991.

Framgångarna hos dessa vargar att föda upp sina valpar kan ha underlättats av en relativt låg täthet av vargar som koloniserat ett område med relativt hög täthet av klövdjur.

I ALASKA-STUDIEN SÖKTE man svar på om en vargrupp upplöses eller håller ihop om något av föräldradjuret dör och vilken betydelse föräldravargarnas närvaro i ett revir under valparnas första tid har även för hela populationens tillväxt.

Jakt på parbildande vargar är en omtvistad förvaltningsmetod världen över, med okända effekter på populationsnivå. I Denali National Park och Naturreservat i Alaska fick 387 vargar sändare under åren 1986-2012 och registrerades i en databas.

I 77 procent av fallen då en vargrupp upplöstes, visade sig upplösningen ha föregåtts av att en parbildande varg försvunnit. Risken var större att gruppen upplöstes om det var tiken eller båda föräldravargarna som försvunnit och om gruppen

var liten. Jakt på reproducerande individer, som föräldradjuret är, ökade risken att flocken skulle upplösas, troligen genom att jakttiden sammanföll med vargarnas valpningsperiod. Grupper som förlorat reproducerande djur hade en lägre nivå av föryngringar.

Grupper som inte led förlust av någon parbildande individ hade oförändrat hög grad av lygång och lyckad föryngring. Dödlighet bland reproducerande djur och upplösning av grupper hade dock ingen omedelbar eller långsiktig påverkan på populationstillväxten.

En slutsats som dras i studien är att förlust av föräldradjur kan påverka gruppens överlevnad, föryngring och populationstillväxten som mest när den genomsnittliga gruppstorleken är liten och när dödsfallen inträffar under valpningsäsongen.

TRYGGVE HEDT JÄRN

Fotnot: I Nyskoga-reviret i Värmland sköts den 29 juli 1985 den första vargtiken i den helt nyetablerade skandinaviska vargstammen. Valparna (minst fem) var då cirka 12 veckor gamla. Hannen tog hand om valparna och på vintern kunde man spåra minst fem vargar i reviret.

Litteratur: J of Mammalogy. 75(1): 14-17, 1994; "Successful Rearing of young by wild wolves without mates", Boyd & Jimenez och J of Animal Ecology, 2015, 84, 177-187; "Impacts of breeder loss on social structure, reproduction and population growth in a social canid." - Borg et al.